

Formální logika a právní myšlení - přednáška č. 8

Přednášející:

JUDr. Karin Brzobohatá, Ph.D.

Základní otázky

- Co je logika?
- Co je výrok?
- Jak zjistíme pravdivostní hodnotu tvrzení?
- Co je úsudek? Co je „induktivní“ a co je „deduktivní“ usuzování?

Co je logika? Co jsou výroky?

- LOGIKA je „věda, která se zabývá principy, jež rozhodují o správnosti usuzování.“ (In.: J. Strach. Logika. MU v Brně. Ped. Fakulta. Brno: 2003, s.1)
- „Výrok je výraz ...zjišťující (tvrdící). Pod pojem výrok zahrnujeme každý útvar, o kterém má smysl říci, že je pravdivý nebo že je nepravdivý.“ (In.: O. Weinberger. Kurz logiky pro právníkov. Slovenské pedagogické nakladateľstvo. Bratislava: 1959, s.29)

Zjišťování pravdivosti tvrzení

Empirická tvrzení vs. konceptuální pravdy-rozdíly ve zjišťování pravdivosti:

Empirické tvrzení: ...„abychom zjistili, zda je empirické tvrzení pravdivé, anebo nepravdivé, musíme „nahlédnout“ do světa kolem nás.“

Konceptuální pravda: „O pravdivosti nebo nepravdivosti takového tvrzení se můžeme přesvědčit výhradně zkoumáním významu slov, která se v příslušné větě vyskytují.“

(Obě citace: P. Kolář. Argumenty filosofické logiky. 1. vydání. Filosofia. Praha: 1999, s.31)

Co je úsudek? Jaká je jeho skladba?

- Úsudek:

Premisa I

Premisa II

Závěr

Co je induktivní úsudek?

- ...„Indukce je postup od jedinečného k obecnému-za pravou indukci však považujeme pouze ty postupy, které mají charakter pravděpodobnostních úsudků.“

(Citace: L. Turečková. Základy logiky. Policejní akademie ČR. Praha: 1994, s. 56)

Co jsou deduktivní argumenty? (Příklady složení a symbolický zápis)

(Dle Weston, A.: Argumenty (Rukověť pravidel). Pedagogická fakulta MU v Brně. Brno: 2001, s. 35 an.)

MODUS PONENS

Jestliže p , pak q .

p .

Proto q .

MODUS TOLLENS

Jestliže p , pak q .

$\neg q$.

Proto $\neg p$.

HYPOTETICKÝ SYLOGISMUS

Jestliže p , pak q .

Jestliže q , pak r .

Proto jestliže p , pak r .

DILEMA

p nebo q .

Jestliže p , pak r .

Jestliže q , pak s .

Proto r nebo s .

Základní literatura:

- O. Weinberger-O. Zich. Logika. 2. vydání. SPN. Praha: 1964
- O. Weinberger. Kurz logiky pro právníkov. Slovenské pedagogické nakladateľstvo. Bratislava: 1959
- O. Weinberger. Základy právní logiky. Masarykova univerzita v Brně. Brno: 1993
- M. Jauris. Logika. 1. vydání. SPN. Praha: 1970
- V. Knapp, P. Holländer a kol.. Právne myslenie a logika. Obzor. Bratislava: 1989
- V. Knapp, A. Gerloch. Logika v právním myšlení. Eurolex Bohemia. Praha: 2000
- P. Kolář, V. Svoboda. Logika a etika. 1. vydání. Filosofia. Praha: 1997
- P. Kolář. Argumenty filosofické logiky. 1. vydání. Filosofia. Praha: 1999
- M. Machovec. Logika. Rovnost. Praha: 1952
- K. Szymanek: Umění argumentace. Univerzita Palackého. Olomouc: 2003
- J. Strach. Logika. MU v Brně. Ped. Fakulta. Brno: 2003
- J. Svatek, Úvod do logiky. Západočeská univerzita, Plzeň: 1997
- J. Svatek, L. Dostálová. Logika pro humanistiku. A. Čeněk. Dobrá Voda: 2003
- J. Štěpán. Logika a logické systémy. Votobia. Olomouc: 1992
- J. Tvrdý. Logika. Melantrich. Praha: 1937
- L. Turečková. Základy logiky. Policejní akademie ČR. Praha: 1994
- M. Jelínek, B. Švandová. Argumentace a umění komunikovat. PedF. MU v Brně. Brno: 1999
- Weston, A.: Argumenty (Rukověť pravidel). Pedagogická fakulta MU v Brně. Brno: 2001
- Přednášky: Logika PedF MU v Brně. RNDr. B. Švandová, Ph.D., 2000